

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра менеджменту ім. проф. Й.С. Завадського

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету аграрного
менеджменту

 Анатолій ОСТАПЧУК

« 30 » травня 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри менеджменту
ім. проф. Й.С. Завадського

Протокол № 8 від «22» травня 2023 р.

Завідувач кафедри

 Тетяна БАЛАНОВСЬКА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Менеджмент організацій і
адміністрування»

 Ольга ГОГУЛЯ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ КООПЕРАТИВІВ»**

спеціальність 073 «Менеджмент»

освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування»

Факультет аграрного менеджменту

Розробник: Троян Аліна Василівна, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту ім. проф. Й. С. Завадського

Київ – 2023 р.

**1. Опис навчальної дисципліни
«Управління діяльністю кооперативів»**

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти		
Ступінь вищої освіти	Магістр	
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»	
Спеціальність	073 «Менеджмент»	
освітня програма	«Менеджмент організацій і адміністрування»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма	заочна форма
Рік підготовки (курс)	1	2
Семестр	2	3
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>8 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>10 год.</i>
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	<i>102 год.</i>
Індивідуальні завдання		-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>2 год.</i>	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у сфері управління діяльністю кооперативів; розуміння кооперативної ідентичності, осмислення того, як працює кооператив та яке його місце у сучасному суспільстві.

Завданням навчальної дисципліни є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з питань сутності основних понять управління діяльністю кооперативів; переваг кооперативів в порівнянні з іншими формами господарювання на основі розгляду існуючих тенденцій в глобальних та локальних соціально-економічних системах; дослідження теоретичних та практичних особливостей з основ кооперації у сучасних умовах господарювання.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Здатність формувати стійкий світогляд, правильне сприйняття сучасних проблем розвитку суспільства, людського буття, природи і духовної культури.

ЗК9. Здатність займати активну життєву та громадську позицію, нести відповідальність за діяльність організації.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість.

СК10. Здатність до управління організацією та її розвитком.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН 3. Проектувати ефективні системи управління організаціями.

ПРН 4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї.

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПРН 7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

ПРН 12. Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом).

ПРН 13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне,

фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

ПРН 14. Вміти налагоджувати систему управління якістю в організації, підтримувати на належному рівні якість продукції.

ПРН 15. Вміти виявляти і досліджувати складові елементи іміджу організації, формувати та підтримувати її високу репутацію.

ПРН 16. Уміння складати засновницькі документи, створювати та реєструвати підприємства з урахуванням особливостей різних організаційних форм та форм власності згідно з чинним законодавством.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Управління діяльністю кооперативів»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КООПЕРАЦІЇ

Тема 1. Суть і зміст кооперації в ринкових умовах

Кооперація як соціально-економічне явище. Кооперування як економічний процес. Кооперація як діюча функціональна система. Мотиваційна основа виникнення кооперації. Імовірні вигоди від кооперації. Причини зростання значущості кооперації у ринкових умовах господарювання в Україні. Досвід та проблеми використання теорії кооперації в процесі розвитку українських кооперативів в ринкових умовах господарювання.

Тема 2. Управління діяльністю різних форм кооперації в сучасних умовах.

Етапи побудови кооперативу. Ознаки вдалої ініціативної групи. Значення Протоколу про наміри. Розробка Проекту, його етапи. Формування матеріальної бази кооперативу. Члени кооперативу, їх права та обов'язки. Участь членів в економічній діяльності кооперативу. Характеристика етапу Заснування кооперативу. Порядок державної реєстрації кооперативу. Державна реєстрація кооперативу та статут кооперативу. Правила внутрішньо-господарської діяльності кооперативу. Концепція Проекту, значення та характеристика цього документу. Зміст етапу Початок діяльності. Економічні відносини в кооперативі. Майно та фонди кооперативу. Бухгалтерський облік в кооперативі. Кооперативні виплати та виплати на паї. Трудові відносини в кооперативних організаціях. Порядок реорганізації та ліквідації кооперативу.

Особливості створення та функціонування сільськогосподарського виробничого кооперативу: особливості, ознаки, цілі, функції, напрями діяльності, система ціноутворення, особливість системи управління, участь членів кооперативу, розподіл результатів, матеріальна база тощо. Виробництво і підприємництво у сільськогосподарському виробничому кооперативі. Молочарські кооперативи. Зернові кооперативи. Садово-ягідні кооперативи.

Особливості створення та функціонування сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу: особливості, ознаки, завдання, цілі, функції, види діяльності, система управління кооперативом та внутрішні кооперативні відносини, механізм функціонування, умови надання послуг, розподіл результатів діяльності кооперативу тощо. Заготівельно-збутові кооперативи. Сервісні кооперативи. Кооператив з надання механізованих послуг.

Тема 3. Правові основи діяльності та конституційні засади кооперації.

Кооперативне право України та розвиток кооперації в нормативно-правових актах. Нормативно-правові акти, що регулюють процеси кооперації та діяльності кооперативних формувань у державі. Закони України «Про сільськогосподарську кооперацію» та «Кооперацію».

Статус кооперативного формування як юридичної особи. Види кооперативів відповідно до чинного законодавства, їхня характеристика. Внутрішні нормативно-правові документи кооперативу, що регулюють його діяльність. Засновницькі документи кооперативу. Членство в кооперативі. Обов'язки члена кооперативу. Правове забезпечення договірних відносин у кооперуванні та діяльності кооперативів. Порядок вирішення спірних питань у судових органах.

Тема 4. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні.

Забезпечення державної підтримки розвитку сільськогосподарської кооперації. Міжнародні програми по підтримці розвитку кооперативів. Основні методи державного регулювання розвитку сільськогосподарської кооперації. Основні напрями державної політики у сфері розвитку сільськогосподарської кооперації. Державні цільові програми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КООПЕРАТИВІВ

Тема 5. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні сільськогосподарських кооперативів

Кооператив як особлива організаційно-правова форма кооперації. Визначення кооперативу. Кооператив як підприємство особливого типу, обґрунтування його неприбуткової природи. Необхідність кооперації в сьгоднішніх умовах. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні кооперативів. Доцільність участі господарюючих суб'єктів у кооперативних формуваннях. Економічна сутність ціни та ціноутворення на продукцію і послуги кооперативу. Ефективність діяльності сільськогосподарських виробничих кооперативів та її показники.

Тема 6. Структура кооперативного сектору економіки України.

Кооперативні об'єднання. Взаємовідносини між державою і кооперативними організаціями. Міжнародні зв'язки і зовнішньоекономічна діяльність.

Сутність вертикальної, горизонтальної та комбінованої кооперації. Класифікація кооперації за видами діяльності. Напрями та особливості діяльності виробничих, обслуговуючих та багатофункціональних кооперативних формувань в агробізнесі. Становлення і розвиток кооперативів як неприбуткових міжгосподарських організацій. Кооперація серед кооперативів, об'єднання кооперативів (спілки та асоціації). Кооперативні системи і кооперативний рух.

Тема 7. Органи управління кооперативом.

Управління кооперативом, його особливості та функції. Структура та органи управління кооперативів, в т.ч. сільськогосподарських обслуговуючих. Роль Загальних зборів членів кооперативу у розвитку його діяльності. Роль Голови та Правління кооперативу. Роль менеджера (Виконавчого директора) в розвитку кооперативу. Органи контролю. Роль Спостережної Ради та Ревізійної комісії кооперативу. Ефективність управління кооперативом.

Члени кооперативу та асоційовані члени кооперативу. Потенційні члени кооперативу. Взаємозв'язок управління кооперативу з його членами. Порядок прийому до членів кооперативу. Права та обов'язки членів кооперативу. Значення особистої участі члена кооперативу у його діяльності. Порядок виходу із кооперативу та порядок виключення із членів кооперативу.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади кооперації												
Тема 1. Суть і зміст кооперації в ринкових умовах.	15	2	2	-	-	11	15	1	2	-	-	12
Тема 2. Управління діяльністю різних форм кооперації в сучасних умовах	15	2	2	-	-	11	15	1	1	-	-	13
Тема 3. Правові основи діяльності та конституційні засади кооперації.	15	2	2	-	-	11	15	1	1	-	-	13
Тема 4. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні..	16	2	2	-	-	11	15	1	1	-	-	13
Разом за змістовим модулем 1	60	8	8	-	-	44	60	4	5	-	-	51
Змістовий модуль 2. Організаційно-економічні засади функціонування кооперативів												
Тема 5. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні сільськогосподарських кооперативів.	19	2	2	-	-	15	19	2	2	-	-	15
Тема 6. Структура кооперативного сектору економіки України.	21	3	2	-	-	16	19	1	2	-	-	16
Тема 7. Органи управління кооперативом.	19	2	2	-	-	15	22	1	1	-	-	20
Разом за змістовим модулем 2	60	7	7	-	-	46	60	4	5			51
Усього годин	120	15	15	-	-	90	120	4	10	-	-	102

4. Теми семінарських занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Суть і зміст кооперації в ринкових умовах.	2
2.	Тема 2. Управління діяльністю різних форм кооперації в сучасних умовах	-
3.	Тема 3. Правові основи діяльності та конституційні засади кооперації.	2
4.	Тема 4. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні..	2
5.	Тема 5. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні сільськогосподарських кооперативів.	2
6.	Тема 6. Структура кооперативного сектору економіки України.	-
7.	Тема 7. Органи управління кооперативом.	-
Разом		8

5. Теми практичних занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Суть і зміст кооперації в ринкових умовах.	1
2.	Тема 2. Управління діяльністю різних форм кооперації в сучасних умовах	2
3.	Тема 3. Правові основи діяльності та конституційні засади кооперації.	-
4.	Тема 4. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні..	-
5.	Тема 5. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні сільськогосподарських кооперативів.	-
6.	Тема 6. Структура кооперативного сектору економіки України.	2
7.	Тема 7. Органи управління кооперативом.	2
Разом		7

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Теми самостійної роботи

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Суть і зміст кооперації в ринкових умовах.	13
2.	Тема 2. Управління діяльністю різних форм кооперації в сучасних умовах	13
3.	Тема 3. Правові основи діяльності та конституційні засади кооперації.	13
4.	Тема 4. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні..	13
5.	Тема 5. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні сільськогосподарських кооперативів.	13
6.	Тема 6. Структура кооперативного сектору економіки України.	13
7.	Тема 7. Органи управління кооперативом.	12
Разом		90

8. Зразки контрольних запитань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні запитання

1. Сутність кооперації, її теоретичне та практичне обґрунтування.
2. Кооперація як соціально-економічне явище.
3. Кооперація як діюча функціональна система.
4. Мотиваційна основа виникнення кооперації.
5. Еволюція форм кооперації в історичному розвитку суспільства.
6. Наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з теорії кооперації.
7. Особливості кооперативного руху Великої Британії, його вплив на розвиток кооперації в інших європейських країнах.
8. Вклад Р. Оуена та В. Кінга в пропаганду кооперативних ідей і зародження споживчої кооперації.
9. Німеччина - батьківщина кредитної і сільськогосподарської кооперації.
10. Формування системи кооперативів в Німеччині. Особливості кооперативного руху в цій країні.
11. Соціальні основи кооперації М. Туган-Барановського.
12. Виникнення та історичний розвиток сільськогосподарської кооперації в Україні.
13. Причини стрімкого піднесення кооперативного руху в Україні на початку ХХ ст.
14. Відродження наукової школи кооперації після проголошення незалежності України.
15. Кооперативне право України та розвиток кооперації в нормативно-правових актах.
16. Нормативно-правові акти, що регулюють процеси кооперації та діяльності кооперативних формувань в Україні.
17. Закони України «Про сільськогосподарську кооперацію».
18. Закони України «Про кооперацію».
19. Види кооперативів відповідно до чинного законодавства, їхня

- характеристика.
20. Внутрішні нормативно-правові документи кооперативу, що регулюють його діяльність.
 21. Засновницькі документи кооперативу.
 22. Членство в кооперативі. Обов'язки члена кооперативу.
 23. Правове забезпечення договірних відносин у кооперуванні та діяльності кооперативів.
 24. Порядок вирішення спірних питань у судових органах
 25. Кооператив як особлива організаційно-правова форма кооперації.
 26. Кооператив як підприємство особливого типу, обґрунтування його неприбуткової природи.
 27. Необхідність кооперації в сьогоденних умовах.
 28. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні кооперативів.
 29. Доцільність участі господарюючих суб'єктів у кооперативних формуваннях.
 30. Сутність вертикальної, горизонтальної та комбінованої кооперації.
 31. Класифікація кооперації за видами діяльності.
 32. Функції кооперативів різних видів.
 33. Напрями та особливості діяльності виробничих, обслуговуючих та багатофункціональних кооперативних формувань в агробізнесі.
 34. Кооперація серед кооперативів, об'єднання кооперативів (спілки та асоціації).
 35. Визначення кооперативних принципів. Фундаментальні принципи кооперації.
 36. Міжнародні принципи кооперації, схвалені МКА у 1995 році.
 37. Кооперативні цінності та традиції.
 38. Етапи побудови кооперативу.
 39. Розробка Проекту кооперативу, його етапи.
 40. Формування матеріальної бази кооперативу.
 41. Порядок державної реєстрації кооперативу.
 42. Державна реєстрація кооперативу та статут кооперативу.
 43. Правила внутрішньо-господарської діяльності кооперативу.
 44. Основні права та обов'язки членів та асоційованих членів кооперативу.
 45. Органи управління кооперативом.
 46. Економічні відносини в кооперативі.
 47. Майно та фонди кооперативу.
 48. Бухгалтерський облік в кооперативі.
 49. Кооперативні виплати та виплати на паї.
 50. Трудові відносини в кооперативних організаціях.
 51. Взаємовідносини між державою і кооперативними організаціями.
 52. Міжнародні зв'язки і зовнішньоекономічна діяльність.
 53. Порядок реорганізації та ліквідації кооперативу.
 54. Структура та органи управління кооперативу.
 55. Роль Загальних зборів членів кооперативу у розвитку його діяльності.
 56. Роль Голови та Правління кооперативу.
 57. Роль менеджера (Виконавчого директора) в розвитку кооперативу.

58. Органи контролю.
59. Роль Спостережної Ради та Ревізійної комісії кооперативу.
60. Ефективність управління кооперативом.
61. Члени кооперативу та асоційовані члени кооперативу.
62. Потенційні члени кооперативу.
63. Взаємозв'язок управління кооперативу з його членами.
64. Участь членів в економічній діяльності кооперативу.
65. Порядок прийому до членів кооперативу. Права та обов'язки членів кооперативу.
66. Значення особистої участі члена кооперативу у його діяльності.
67. Порядок виходу із кооперативу та порядок виключення із членів кооперативу.
68. Особливості створення та функціонування сільськогосподарського виробничого кооперативу.
69. Типи та види виробничих сільськогосподарських кооперативів.
70. Ціноутворення у виробничих сільськогосподарських кооперативах.
71. Основні функції виробничого сільськогосподарського кооперативу.
72. Процес виробництва у виробничому сільськогосподарському кооперативі.
73. Оперативне та стратегічне планування кооперативної діяльності.
74. Підприємницька діяльність виробничих сільськогосподарських кооперативів.
75. Особливості створення та функціонування молочарського кооперативу.
76. Особливості створення та функціонування садово-ягідного кооперативу.
77. Особливості створення та функціонування кооперативу з виробництва овочів.
78. Особливості створення та функціонування зернового кооперативу.
79. Особливості створення та функціонування сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.
80. Система управління обслуговуючим кооперативом та внутрішні кооперативні відносини.
81. Умови надання послуг в сільськогосподарському обслуговуючому кооперативі.
82. Розподіл результатів діяльності обслуговуючого кооперативу.
83. Особливості створення та функціонування заготівельно-збутового кооперативу.
84. Особливості створення та функціонування сервісного кооперативу.
85. Особливості створення та функціонування кооперативу з надання механізованих послуг.

Тести для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. До повноважень Виконавчого директора належить:		
1.		стимулювання членів кооперативу проводити закупівельні, збутові та інші операції лише через кооператив, і взагалі всього, що стосується обміну, розподілу та ціноутворення товарів та послуг у кооперативі.
2.		винесення на затвердження Загальних зборів рішення про прийняття в кооператив нових членів і припинення членства.
3.		контролювати ведення бухгалтерського та управлінського обліків кооперативу.
4.		представляти кооператив серед громадськості.
5.		відповідно до Статуту кооперативу вирішення суттєвих питань господарської діяльності.
2. Хто призначає Правління кооперативу?		
1.		Попередній склад Правління.
2.		Загальні збори кооперативу.
3.		Установчі збори кооперативу.
4.		Виконавчий директор.
5.		Голова кооперативу.
3. Хто присвоює СОКу ідентифікаційний код з Єдиного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ)?		
1.		Державні реєстратори.
2.		Відповідні державні податкові адміністрації.
3.		Відповідні центральні органи виконавчої влади.
4.		Органи державної статистики.
5.		Місцеві державні адміністрації.
4. Які з нижченаведених ознак неприбутковості притаманні лише сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам?		
1.		Закріплена у статуті мета організації – надання послуг своїм членам.
2.		У разі ліквідації активи організації зараховуються до доходу бюджету.
3.		Членами кооперативу є лише сільськогосподарські товаровиробники.
4.		Послуги надаються переважно своїм членам.
5.		Кошти між членами організації розподіляються пропорційно до їх участі у господарській діяльності.
6.		Організація займається лише комерційним посередництвом.
5. Охарактеризуйте кожен із запропонованих нижче кооперативів:		
	Назва категорії	Зміст категорії
А.	Постачальницький СОК	1. Кооператив, який здійснює заготівлю, зберігання, передпродажну обробку та продаж продукції, виробленої членами такого кооперативу, надає їм маркетингові послуги.
Б.	Переробний СОК	2. Кооператив, що утворюється у разі поєднання кількох видів діяльності.
В.	Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив	3. Кооператив, який утворюється з метою закупівлі та постачання членам такого кооперативу засобів виробництва, матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, виготовлення сировини, матеріалів та постачання їх членам кооперативу.
Г.	Багатофункціональний СОК	4. Кооператив, який здійснює переробку сільськогосподарської сировини, що виробляється членами такого кооперативу.
Д.	Збутовий СОК	5. сільськогосподарський кооператив, що утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб-виробників сільськогосподарської продукції для організації обслуговування, спрямованого на зменшення витрат та/або збільшення доходів членів цього кооперативу під час провадження ними сільськогосподарської діяльності та на захист їхніх економічних інтересів.

9. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи стимулювання й мотивації навчальної роботи, що включають пізнавальні ігри, навчальні дискусії, рольові ситуації;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації;

- *дидактичні ігри* – метод імітації (наслідування, відображення) ухвалення управлінських рішень в різноманітних ситуаціях згідно правил, які вже розроблено або формуються самими учасниками, реалізується через самостійне вирішення здобувачами вищої освіти поставленої проблеми за умови недостатності необхідних знань, коли є потреба самостійно опановувати новий зміст або шукати нові зв'язки в уже засвоєному матеріалі;

- *банки візуального супроводу* сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

-

10. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамен та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України 26 квітня 2023 року, протокол №10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи тощо.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Зарахування всього навчального матеріалу дисципліни не звільняє здобувача вищої освіти від складання екзамену з цієї дисципліни.

Після проведення проміжних атестацій зі змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів) за формулою (1):

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} \cdot K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)} \cdot K_{ЗМ}^{(n)})}{K_{дис}}, \quad (1)$$

де $R_{ЗМ}^{(1)}, \dots, R_{ЗМ}^{(n)}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{ЗМ}^{(1)}, \dots, K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{\text{дис}} = K_{\text{ЗМ}}^{(1)} + \dots + K_{\text{ЗМ}}^{(n)}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K_{\text{ЗМ}}^{(1)} = \dots = K_{\text{ЗМ}}^{(n)}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{\text{НР}} = \frac{0,7 \cdot (R_{\text{ЗМ}}^{(1)} + \dots + R_{\text{ЗМ}}^{(n)})}{n} . \quad (2)$$

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Підсумкова атестація включає семестрову та державну атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестрова атестація з навчальної дисципліни «Управління діяльністю кооперативів» проводиться у формі семестрового екзамену.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України 26 квітня 2023 року, протокол №10.

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 0 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}} . \quad (3)$$

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма до вивчення дисципліни «Управління діяльністю кооперативів»
Розроблено електронний навчальний курс «Управління діяльністю кооперативів»
<https://elearn.nubip.edu.ua/mod/page/view.php?id=230681>

13. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бабенко С.Г., Гелей С.Д., Гончарук Я.А. та ін. Історія кооперативного руху: підручник для кооперативних вузів / Укоопспілка, Львівська комерційна академія. Львів: Інститут українознавства НАНУ, 1995. 410 с.
2. Бакай С.С., Пантелеймоненко А.О. Теоретичні основи та прикладні аспекти організації обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів. Полтава: РВВ ПДАА, 2003. 23 с.
3. Гелей С. Д., Пастушенко Р. Я. Теорія та історія кооперації: Підручник. Київ: Знання, 2006. 513 с.
4. Горьовий В. П., Петер М. В. Основи кооперації. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2013. 255 с.
5. Кооперація в агробізнесі: Підручник / Ф. В. Горбонос, Л. А. Янковська, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик, Ж. В. Семенчук, С. Ф. Яців. Львів: Львівський університет бізнесу і права, 2011. 360 с.
6. Основи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації: Навч. Посібник / В. В. Зіновчук, Л. В. Молдаван, В. Б. Моссаковський та ін.; за ред. В. В. Зіновчука. Київ: Вища освіта, 2001. 464 с.
7. Рудік О., Бондарчук В., Гриценко М. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація. Навч. посіб. 190 с. URL: http://nauka-rdatu.at.ua/Doradnictvo/cd_011-MAPFU-Coops-Agrocoops_module_Text-KR.pdf
8. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: методичні рекомендації / Ю.В. Бережна, О.В. Крижанівський, О.В. Шевченко та ін. Вінниця: Вінницька газета, 2009. 196 с.
9. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація: Словник-довідник/ за заг. ред. Р.Я. Корінця, М.П. Гриценка, М.Й. Маліка. Львів : Українські технології, 2010.160 с.
10. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив: практ. посіб. / В.В. Гончаренко, М.П. Гриценко, Ю.П. Воскобійник та ін. / за ред. Гриценка М.П., Корінець Р.Я. URL: https://apk.cg.gov.ua/web_docs/2141/const/docs/%d0%9f%d1%80%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8%d1%87%d0%bd%d0%b8%d0%b9%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf

Додаткові:

1. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: створення і діяльність / ред. кол.: М.П. Гриценко (відп. ред.) та ін. Київ : Київська обласна аграрна дорадча служба. 2005. 68 с.
2. Укоопспілка. URL: <http://www.coop.com.ua>
3. Допоміжні таблиці до бізнес-плану зернового кооперативу. URL: <http://www.zerno.org.ua/download/category/19-obslugovuyucha-kooperatsiya>
4. Макушок О.В. Концепція маркетингу в діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Вісн. Полтав.держ. с.-г. ін-ту. 2001. № 5–6. С. 60–61.

5. Малік М.Й., Федієнко П. М., Орлатий М. К. Інтеграція як фактор підвищення ефективності реформованих сільськогосподарських підприємств. Київ : ІАЕ, 2000. 39 с.
6. Малік М.Й. Розвиток сільськогосподарської кооперації в контексті дії Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність». Збірник доповідей секції «[Сільськогосподарська дорадча діяльність](#) діяльність: механізм, програми, досвід». 2006. С. 19-24.
7. Грищенко М.П., Малік М.Й., Пулім В.А. [Сільськогосподарська кооперація](#): проблеми, шляхи розв'язання. Економіка АПК. 2007. № 1. С. 51–58.
8. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація: Словник-довідник/ Авторський колектив. Львів : НВФ «Українські технології», 2010. 160 с.
9. Методичні рекомендації з розробки бізнес-плану обслуговуючого кооперативу зі зберігання, доробки та маркетингу зерна. URL: <http://www.zerno.org.ua/download/category/19-obslugovuyucha-kooperatsiya>
10. Положення про організацію сільськогосподарських кооперативів / П.Т. Саблук, М.Й. Малік, В.Я. Месель-Веселяк та ін. Київ : ІАЕ, 1998. 86 с.
11. Посібник по реформуванню сільськогосподарських та переробних підприємств. 2-ге вид. доп. / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.Й. Малік та ін.; за ред. П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка. Київ : ІАЕ, 2000. 660 с.
12. Реформування майнових відносин у підприємствах АПК: практ. посіб. / П.Т. Саблук, Г.М. Підлісецький, М.Й. Малік та ін; за ред. П.Т. Саблука, Г.М. Підлісецького. К.: ІАЕ, 2001. 614 с.

Інформаційні ресурси:

1. Закон України «Про кооперацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text>
2. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>
3. Сільськогосподарські Кооперативи: Види, Плюси та Мінуси. URL: <https://eos.com/uk/blog/silskohospodarski-kooperatyvy/>
4. Все про сільськогосподарські кооперативи URL: <https://kurkul.com/spetsproekty/531-vse-pro-silskogospodarski-kooperativi>
5. Державне регулювання кооперативної діяльності. URL: <http://buklib.net/books/23653/>
6. Кооперація як спосіб життя. URL: <http://www.zerno.org.ua/articles/coop/279>
7. Поняття «Кооператив». URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Кооператив>
8. Разом до розвитку: чому інвестувати у кооперативи стає надійніше. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/razom-do-rozvitku-comu-investuvati-u-kooperativi-stae-nadijnise>
9. Кооперативи: об'єднуватися з рівними та розраховувати на себе. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekspertna-dumka/item/25082-kooperatyvy-obiednuvatysia-z-rivnymy-ta-rozrakhovuvaty-na-sebe.html>
10. Як створити новий кооператив. URL: <http://www.coop-academy.com.ua/yak-stvoryty-novy-kooperativ/>

**1. Опис навчальної дисципліни
«Управління діяльністю кооперативів»**

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти		
Ступінь вищої освіти	Магістр	
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»	
Спеціальність	073 «Менеджмент»	
освітня програма	«Менеджмент організацій і адміністрування»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма	заочна форма
Рік підготовки (курс)	1	2
Семестр	2	3
Лекційні заняття	<i>4 год.</i>	<i>10 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>- год.</i>	<i>14 год.</i>
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	-
Самостійна робота	<i>- год.</i>	-
Індивідуальні завдання	<i>- год.</i>	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>- год.</i>	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у студента розуміння кооперативної ідентичності, осмислення того, як працює кооператив та яке його місце у сучасному суспільстві.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення термінологічної та законодавчої бази з основ кооперації;
- вивчення витоків кооперації та вплив кооперативної ідентичності на завдання менеджера;
- обґрунтування значення кооперативів, кооперативних принципів та цінностей;
- аналіз переваг кооперативів в порівнянні з іншими формами господарювання на основі розгляду існуючих тенденцій в глобальних та локальних соціально-економічних системах;

Предмет: дослідження теоретичних та практичних особливостей з основ кооперації у сучасних умовах господарювання.

У **результаті** вивчення дисципліни у студентів мають бути сформовані спеціальні професійні, соціальні та особисті компетенції, накопичені знання щодо формування та функціонування кооперативів у середовищі різних форм і сфер діяльності.

У результаті вивчення курсу «Основи кооперації» студент повинен:

знати:

- предмет, завдання та зміст основ кооперації;
- теоретико-методологічні, організаційно-економічні засади кооперативної діяльності;
- концепції демократичного управління кооперативом;
- історію становлення, розвиток і закономірності послідовних трансформацій кооперативного руху в світі та в Україні;
- суть кооперативних цінностей та принципів, затверджених Міжнародним кооперативним альянсом;
- види кооперативів;
- особливості управління сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами, відмінність управління в кооперативних формуваннях від управління іншими формами ведення господарської діяльності;
- об'єктивні та суб'єктивні потреби в розвитку кооперації в Україні й особливості освоєння курсу;
- методи, техніки, технології для підготовки керівників кооперативних формувань;
- основи процесу створення та ліквідації кооперативів;
- основні документи кооперативу – Статут та Правила ВГД;

- вимоги, що висуваються до членів (дійсних, асоційованих, потенційних) кооперативів, до управлінців кооперативу, Загальних зборів;

- засади державної підтримки та Закони України «Про кооперацію» та «Про сільськогосподарську кооперацію»;

вміти:

- творчо впроваджувати набуті теоретичні знання та практичні навички з основ кооперації під час здійснення менеджерських функцій;

- сформулювати та організувати роботу ініціативної групи по створенню кооперативу;

- визначити, які ресурси необхідні для забезпечення діяльності майбутнього кооперативу;

- оцінити можливості майбутнього або існуючого кооперативу;

- застосовувати знання з маркетингу, стратегічного управління членами кооперативу, фінансами тощо для ведення ефективної діяльності кооперативу;

- управляти розробкою стратегії та політики організації;

- координувати діяльність кооперативу для задоволення його потреб.

Реалізація визначеної навчальної мети передбачається шляхом активізації мислення студентів, їх розвитку, залучення їх до самостійного прийняття рішень у галузі управління, постійної взаємодії студентів і викладачів.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК) – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Здатність формувати стійкий світогляд, правильне сприйняття сучасних проблем розвитку суспільства, людського буття, природи і духовної культури.

ЗК9. Здатність займати активну життєву та громадську позицію, нести відповідальність за діяльність організації.

спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани.

СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту.

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми.

СК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути **програмні результати навчання:**

ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

ПРН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПРН7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

ПРН10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.

ПРН11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу.

ПРН16. Уміння складати засновницькі документи, створювати та реєструвати підприємства з урахуванням особливостей різних організаційних форм та форм власності згідно з чинним законодавством.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Управління діяльністю кооперативів»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КООПЕРАЦІЇ

Тема 1. Суть і зміст кооперації в ринкових умовах

Кооперація як соціально-економічне явище. Кооперування як економічний процес. Кооперація як діюча функціональна система. Мотиваційна основа виникнення кооперації. Імовірні вигоди від кооперації. Причини зростання значущості кооперації у ринкових умовах господарювання в Україні. Досвід та проблеми використання теорії кооперації в процесі розвитку українських кооперативів в ринкових умовах господарювання.

Тема 2. Управління діяльністю різних форм кооперації в сучасних умовах.

Етапи побудови кооперативу. Ознаки вдалої ініціативної групи. Значення Протоколу про наміри. Розробка Проекту, його етапи. Формування матеріальної бази кооперативу. Члени кооперативу, їх права та обов'язки. Участь членів в економічній діяльності кооперативу. Характеристика етапу Заснування кооперативу. Порядок державної реєстрації кооперативу. Державна реєстрація кооперативу та статут кооперативу. Правила внутрішньо-господарської діяльності кооперативу. Концепція Проекту, значення та характеристика цього документу. Зміст етапу Початок діяльності. Економічні відносини в кооперативі. Майно та фонди кооперативу. Бухгалтерський облік в кооперативі. Кооперативні виплати та виплати на паї. Трудові відносини в кооперативних організаціях. Порядок реорганізації та ліквідації кооперативу.

Особливості створення та функціонування сільськогосподарського виробничого кооперативу: особливості, ознаки, цілі, функції, напрями діяльності, система ціноутворення, особливість системи управління, участь членів кооперативу, розподіл результатів, матеріальна база тощо. Виробництво і підприємництво у сільськогосподарському виробничому кооперативі. Молочарські кооперативи. Зернові кооперативи. Садово-ягідні кооперативи.

Особливості створення та функціонування сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу: особливості, ознаки, завдання, цілі, функції, види діяльності, система управління кооперативом та внутрішні кооперативні відносини, механізм функціонування, умови надання послуг, розподіл результатів діяльності кооперативу тощо. Заготівельно-збутові кооперативи. Сервісні кооперативи. Кооператив з надання механізованих послуг.

Тема 3. Правові основи діяльності та конституційні засади кооперації.

Кооперативне право України та розвиток кооперації в нормативно-правових актах. Нормативно-правові акти, що регулюють процеси кооперації та діяльності кооперативних формувань у державі. Закони України «Про сільськогосподарську кооперацію» та «Кооперацію».

Статус кооперативного формування як юридичної особи. Види кооперативів відповідно до чинного законодавства, їхня характеристика. Внутрішні нормативно-правові документи кооперативу, що регулюють його діяльність. Засновницькі документи кооперативу. Членство в кооперативі. Обов'язки члена кооперативу. Правове забезпечення договірних відносин у кооперуванні та діяльності кооперативів. Порядок вирішення спірних питань у судових органах.

Тема 4. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні.

Забезпечення державної підтримки розвитку сільськогосподарської кооперації. Міжнародні програми по підтримці розвитку кооперативів. Основні методи державного регулювання розвитку сільськогосподарської кооперації. Основні напрями державної політики у сфері розвитку сільськогосподарської кооперації. Державні цільові програми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КООПЕРАТИВІВ

Тема 5. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні сільськогосподарських кооперативів

Кооператив як особлива організаційно-правова форма кооперації. Визначення кооперативу. Кооператив як підприємство особливого типу, обґрунтування його неприбуткової природи. Необхідність кооперації в сьогоднішніх умовах. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні кооперативів. Доцільність участі господарюючих суб'єктів у кооперативних формуваннях. Економічна сутність ціни та ціноутворення на продукцію і послуги кооперативу. Ефективність діяльності сільськогосподарських виробничих кооперативів та її показники.

Тема 6. Структура кооперативного сектору економіки України.

Кооперативні об'єднання. Взаємовідносини між державою і кооперативними організаціями. Міжнародні зв'язки і зовнішньоекономічна діяльність.

Сутність вертикальної, горизонтальної та комбінованої кооперації. Класифікація кооперації за видами діяльності. Напрями та особливості діяльності виробничих, обслуговуючих та багатофункціональних кооперативних формувань в агробізнесі. Становлення і розвиток кооперативів як неприбуткових міжгосподарських організацій. Кооперація серед кооперативів, об'єднання кооперативів (спілки та асоціації). Кооперативні системи і кооперативний рух.

Тема 7. Органи управління кооперативом.

Управління кооперативом, його особливості та функції. Структура та органи управління кооперативів, в т.ч. сільськогосподарських обслуговуючих. Роль Загальних зборів членів кооперативу у розвитку його діяльності. Роль Голови та Правління кооперативу. Роль менеджера (Виконавчого директора) в розвитку кооперативу. Органи контролю. Роль Спостережної Ради та Ревізійної комісії кооперативу. Ефективність управління кооперативом.

Члени кооперативу та асоційовані члени кооперативу. Потенційні члени кооперативу. Взаємозв'язок управління кооперативу з його членами. Порядок прийому до членів кооперативу. Права та обов'язки членів кооперативу. Значення особистої участі члена кооперативу у його діяльності. Порядок виходу із кооперативу та порядок виключення із членів кооперативу.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Тижні	Кількість годин											
		денна форма						Заочна форма					
		усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади кооперації													
Тема 1. Суть і зміст кооперації в ринкових умовах.	1	0,5	0,5	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-
Тема 2. Управління діяльністю різних форм кооперації в сучасних умовах	2	0,5	0,5	-	-	-	-	3	2	1	-	-	-
Тема 3. Правові основи діяльності та конституційні засади кооперації.	3	0,5	0,5	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-
Тема 4. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні..	4	0,5	0,5	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	-	2	2	-	-	-	-	9	5	4	-	-	-
Змістовий модуль 2. Організаційно-економічні засади функціонування кооперативів													
Тема 5. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні сільськогосподарських кооперативів.	5	0,5	0,5	-	-	-	-	6	2	4	-	-	-
Тема 6. Структура кооперативного сектору економіки України.	6	0,5	0,5	-	-	-	-	4	1	3	-	-	-
Тема 7. Органи управління кооперативом.	7	1	1	-	-	-	-	5	2	3	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	-	2	2	-	-	-	-	15	5	10			
Усього годин	-	4	4	-	-	-	-	24	10	14	-	-	-

4. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Суть і зміст кооперації в ринкових умовах.	1
2.	Тема 2. Управління діяльністю різних форм кооперації в сучасних умовах	1
3.	Тема 3. Правові основи діяльності та конституційні засади кооперації.	1
4.	Тема 4. Державна підтримка діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні..	1
5.	Тема 5. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні сільськогосподарських кооперативів.	4
6.	Тема 6. Структура кооперативного сектору економіки України.	3
7.	Тема 7. Органи управління кооперативом.	3
Разом		14

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Сутність кооперації, її теоретичне та практичне обґрунтування.
2. Кооперація як соціально-економічне явище.
3. Кооперація як діюча функціональна система.
4. Мотиваційна основа виникнення кооперації.
5. Еволюція форм кооперації в історичному розвитку суспільства.
6. Наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з теорії кооперації.
7. «Товариство чесних Піонерів» в м. Рочдейл, принципи його діяльності.
8. Особливості кооперативного руху Великої Британії, його вплив на розвиток кооперації в інших європейських країнах.
9. Вклад Р. Оуена та В. Кінга в пропаганду кооперативних ідей і зародження споживчої кооперації.
10. Німеччина - батьківщина кредитної і сільськогосподарської кооперації.
11. Товариства Г. Шульце-Деліча та Ф. Райффайзена, основні принципи їх діяльності.
12. Формування системи кооперативів в Німеччині. Особливості кооперативного руху в цій країні.
13. Соціальні основи кооперації М. Туган-Барановського.
14. Виникнення та історичний розвиток сільськогосподарської кооперації в Україні.
15. Левитський М. і зародження сільськогосподарської кооперації в Україні.
16. Причини стрімкого піднесення кооперативного руху в Україні на початку ХХ ст.
17. Відродження наукової школи кооперації після проголошення незалежності України.
18. Кооперативне право України та розвиток кооперації в нормативно-правових актах.
19. Нормативно-правові акти, що регулюють процеси кооперації та діяльності кооперативних формувань в Україні.
20. Закони України «Про сільськогосподарську кооперацію».
21. Закони України «Про кооперацію».
22. Види кооперативів відповідно до чинного законодавства, їхня характеристика.
23. Внутрішні нормативно-правові документи кооперативу, що регулюють його діяльність.
24. Засновницькі документи кооперативу.
25. Членство в кооперативі.
26. Обов'язки члена кооперативу.
27. Правове забезпечення договірних відносин у кооперуванні та діяльності кооперативів.

28. Порядок вирішення спірних питань у судових органах
29. Кооператив як особлива організаційно-правова форма кооперації.
30. Кооператив як підприємство особливого типу, обґрунтування його неприбуткової природи.
31. Необхідність кооперації в сьогоденних умовах.
32. Ризики ринкового середовища та їх роль у становленні кооперативів.
33. Доцільність участі господарюючих суб'єктів у кооперативних формуваннях.
34. Сутність вертикальної, горизонтальної та комбінованої кооперації.
35. Класифікація кооперації за видами діяльності.
36. Функції кооперативів різних видів.
37. Напрями та особливості діяльності виробничих, обслуговуючих та багатофункціональних кооперативних формувань в агробізнесі.
38. Кооперація серед кооперативів, об'єднання кооперативів (спілки та асоціації).
39. Визначення кооперативних принципів. Фундаментальні принципи кооперації.
40. Міжнародні принципи кооперації, схвалені МКА у 1995 році.
41. Кооперативні цінності та традиції.
42. Етапи побудови кооперативу.
43. Розробка Проекту кооперативу, його етапи.
44. Формування матеріальної бази кооперативу.
45. Порядок державної реєстрації кооперативу.
46. Державна реєстрація кооперативу та статут кооперативу.
47. Правила внутрішньо-господарської діяльності кооперативу.
48. Основні права та обов'язки членів та асоційованих членів кооперативу.
49. Органи управління кооперативом.
50. Економічні відносини в кооперативі.
51. Майно та фонди кооперативу.
52. Бухгалтерський облік в кооперативі.
53. Кооперативні виплати та виплати на паї.
54. Трудові відносини в кооперативних організаціях.
55. Взаємовідносини між державою і кооперативними організаціями.
56. Міжнародні зв'язки і зовнішньоекономічна діяльність.
57. Порядок реорганізації та ліквідації кооперативу.
58. Структура та органи управління кооперативу.
59. Роль Загальних зборів членів кооперативу у розвитку його діяльності.
60. Роль Голови та Правління кооперативу.
61. Роль менеджера (Виконавчого директора) в розвитку кооперативу.
62. Органи контролю.
63. Роль Спостережної Ради та Ревізійної комісії кооперативу.
64. Ефективність управління кооперативом.
65. Члени кооперативу та асоційовані члени кооперативу.
66. Потенційні члени кооперативу.

67. Взаємозв'язок управління кооперативу з його членами.
68. Участь членів в економічній діяльності кооперативу.
69. Порядок прийому до членів кооперативу.
70. Права та обов'язки членів кооперативу.
71. Значення особистої участі члена кооперативу у його діяльності.
72. Порядок виходу із кооперативу та порядок виключення із членів кооперативу.
73. Особливості створення та функціонування сільськогосподарського виробничого кооперативу.
74. Типи та види виробничих сільськогосподарських кооперативів.
75. Ціноутворення у виробничих сільськогосподарських кооперативах.
76. Основні функції виробничого сільськогосподарського кооперативу.
77. Процес виробництва у виробничому сільськогосподарському кооперативі.
78. Оперативне та стратегічне планування кооперативної діяльності.
79. Підприємницька діяльність виробничих сільськогосподарських кооперативів.
80. Особливості створення та функціонування молочарського кооперативу.
81. Особливості створення та функціонування садово-ягідного кооперативу.
82. Особливості створення та функціонування кооперативу з виробництва овочів.
83. Особливості створення та функціонування зернового кооперативу.
84. Особливості створення та функціонування сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.
85. Система управління обслуговуючим кооперативом та внутрішні кооперативні відносини.
86. Умови надання послуг в сільськогосподарському обслуговуючому кооперативі.
87. Розподіл результатів діяльності обслуговуючого кооперативу.
88. Особливості створення та функціонування заготівельно-збутового кооперативу.
89. Особливості створення та функціонування сервісного кооперативу.
90. Особливості створення та функціонування кооперативу з надання механізованих послуг.

Тести для визначення рівня засвоєння знань студентами

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Магістр» спеціальність _____ <u>«Менеджмент»</u>	Кафедра <u>Менеджменту</u> <u>ім. проф. Й.С.</u> <u>Завадського</u> _____ 2022-2023 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни <u>«Управління</u> <u>діяльністю</u> <u>кооперативів»</u>	Затверджую Зав. кафедри _____ (підпис) Т.І. Балановська _____ 2022 р.
Відкриті запитання			
1. Еволюція історичних форм кооперації.			
2. Особливості управління СОК			
Тестові завдання різних типів			
1. До повноважень Виконавчого директора належить:			
1.	стимулювання членів кооперативу проводити закупівельні, збутові та інші операції лише через кооператив, і взагалі всього, що стосується обміну, розподілу та ціноутворення товарів та послуг у кооперативі.		
2.	винесення на затвердження Загальних зборів рішення про прийняття в кооператив нових членів і припинення членства.		
3.	контролювати ведення бухгалтерського та управлінського обліків кооперативу.		
4.	представляти кооператив серед громадськості.		
5.	відповідно до Статуту кооперативу вирішення суттєвих питань господарської діяльності.		
2. Хто призначає Правління кооперативу?			
1.	Попередній склад Правління.		
2.	Загальні збори кооперативу.		
3.	Установчі збори кооперативу.		
4.	Виконавчий директор.		
5.	Голова кооперативу.		
3. Хто присвоює СОКу ідентифікаційний код з Єдиного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ)?			
1.	Державні реєстратори.		
2.	Відповідні державні податкові адміністрації.		
3.	Відповідні центральні органи виконавчої влади.		
4.	Органи державної статистики.		
5.	Місцеві державні адміністрації.		
4. Які з нижченаведених ознак неприбутковості притаманні лише сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам?			
1.	Закріплена у статуті мета організації – надання послуг своїм членам.		
2.	У разі ліквідації активи організації зараховуються до доходу бюджету.		
3.	Членами кооперативу є лише сільськогосподарські товаровиробники.		
4.	Послуги надаються переважно своїм членам.		
5.	Кошти між членами організації розподіляються пропорційно до їх участі у господарській діяльності.		
6.	Організація займається лише комерційним посередництвом.		
5. Охарактеризуйте кожен із запропонованих нижче кооперативів:			
	Назва категорії		Зміст категорії
А.	Постачальницький СОК	1.	Кооператив, який здійснює заготівлю, зберігання, передпродажну обробку та продаж продукції, виробленої членами такого кооперативу, надає їм маркетингові послуги.
Б.	Переробний СОК	2.	Кооператив, що утворюється у разі поєднання кількох видів діяльності.
В.	Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив	3.	Кооператив, який утворюється з метою закупівлі та постачання членам такого кооперативу засобів виробництва, матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, виготовлення сировини, матеріалів та постачання їх членам кооперативу.
Г.	Багатофункціональний СОК	4.	Кооператив, який здійснює переробку сільськогосподарської сировини, що виробляється членами такого кооперативу.

Д.	Збутовий СОК	5.	сільськогосподарський кооператив, що утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб-виробників сільськогосподарської продукції для організації обслуговування, спрямованого на зменшення витрат та/або збільшення доходів членів цього кооперативу під час провадження ними сільськогосподарської діяльності та на захист їхніх економічних інтересів.
----	--------------	----	--

1. Практичне завдання

Згідно з протоколом №2 від 20 липня 2021 року, що надійшов від начальника Національної поліції в Рівненській області щодо громадянина ОСОБА_1 котрий будучи головою Володимирецької районної державної адміністрації допустив порушення спеціальних обмежень щодо державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямованих на запобігання та протидію корупції, передбачених ч.2 ст. 7 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Для розгляду справи про вчинення адміністративного проступку ОСОБА_1 з'явився до суду, свою вину у вчиненні правопорушення не визнав. Суду пояснив, що 20 липня 2021р. щодо нього було складено протокол про порушення вимог ч.2 ст.7 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», оскільки він, будучи головою Володимирецької районної державної адміністрації Рівненської області є засновником СВК «Бережанка» Володимирецького району. Протокол складено з порушенням вимог чинного законодавства, йому не було прочитано його прав, не мав можливості оскаржити даний протокол до суду. Порушник не згідний з протоколом ще з тих підстав, що знаючи про прийняття нового Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» він ще 30 червня 2015р. написав заяву про вихід із засновників СВК «Бережанка», попросивши щоб його функціональні обов'язки та майнові права передали його дружині, котра є домогосподаркою, пенсіонерка за віком.

У відповідності до п. 3.13 Статуту СВК «Бережанка» член кооперативу (особа яка заснувала кооператив) при добровільному виході з Кооперативу письмово попереджає про це голову не пізніше, ніж за два місяці до моменту виходу і дана заява розглядається загальними зборами Кооперативу не пізніше, ніж у трьохмісячний термін. Членство в Кооперативі при добровільному виході припиняється з дня прийняття рішення Загальними зборами Кооперативу, тому він вимушений на день складення протоколу (20 липня 2021р.) перебувати засновником СВК «Бережанка». Протягом останніх 5-ти років дивідендів від СВК «Бережанка» не отримував. Факт перебування засновником СВК «Бережанка» на час розгляду справи 03.08.2021р. визнає.

У суді, згідно показань свідка ОСОБИ_2 з'ясовано, що 20 липня 2021р. протокол про порушення ОСОБИ_1 вимог ч. 2 ст. 172-4 КУпАП був прочитаний особі в присутності двох понятих. ОСОБА_1 відмовився підписати зачитаний йому протокол та отримати один примірник.

Аналогічні пояснення дав суду свідок ОСОБА_3, котрий був присутнім понятим разом з ОСОБОЮ_2 при прочитанні ОСОБИ_1 протоколу 20.07.2021р.

У судовому засіданні встановлено, що згідно п. 2.1 ст.2 Статуту СВК «Бережанка» метою кооперативу є одержання прибутку, а згідно п.2 ч.1 ст.7 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування забороняється входити до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку. За порушення таких обмежень передбачено ч.2 ст.172-4 КУпАП відповідальність у вигляді накладання штрафу від 100 до 200 неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Будучи членом СВК «Бережанка», голова Володимирецької райдержадміністрації ОСОБА_1 входив до вищого органу управління кооперативу (п.5.2 Статуту СВК «Бережанка»). У відповідності до рішення Конституційного Суду України від 17.10.2002 року голови місцевих державних адміністрацій згідно ст. 120 Конституції України не можуть суміщати свою роботу з іншою роботою, входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку.

Той факт, що протокол про вчинення ОСОБОЮ_1 корупційних дій був йому зачитаний і він відмовився поставити підпис у протоколі та отримати собі один примірник для підготовки

захисту своїх прав також підтвердили в суді працівники УБОЗ УМВС України в Рівненській області ОСОБА_4 та ОСОБА_5, ОСОБА_6, котрі були допитані як свідки.

Наданий працівниками міліції витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців також підтверджує, що станом на 02 серпня 2021р. ОСОБА_1 продовжує перебувати засновником СВК «Бережанка».

Згідно довідки № 30 від 27 липня 2021р. виданої вик. директором СВК «Бережанка» ОСОБА_1 за час перебування в кооперативі заробітну плату та дивідендів не отримував.

Завдання:

1. Ознайомитись із запропонованою ситуацією.
2. Визначити, чи є ОСОБА_1 суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення.
3. Встановити, чи містять діяння ОСОБИ_1 ознаки корупційного правопорушення.
4. Визначити, чи є в діях ОСІБ_2,3 ознаки корупційного правопорушення.
5. Чи існують підстави для закриття адміністративної справи?

8. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи стимулювання й мотивації навчальної роботи, що включають пізнавальні ігри, навчальні дискусії, рольові ситуації;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації;

- *дидактичні ігри* – метод імітації (наслідування, відображення) ухвалення управлінських рішень в різноманітних ситуаціях згідно правил, які вже розроблено або формуються самими учасниками, реалізується через самостійне вирішення здобувачами вищої освіти поставленої проблеми за умови недостатності необхідних знань, коли є потреба самостійно опанувати новий зміст або шукати нові зв’язки в уже засвоєному матеріалі;

- *банки візуального супроводу* сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

9. Форми контролю

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни «Управління діяльністю кооперативів» є лекції, семінарські (практичні) заняття, консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання модульних контрольних робіт, реферату, виконання індивідуальних практичних завдань та іспит за період вивчення дисципліни.

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

Відповідно до **«Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України»**, затвердженого вченою радою НУБіП України 27 грудня 2019 року, протокол №5 (з внесеними змінами Вченою радою НУБіП України 03 березня 2021 року, протокол № 7), видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисциплін, які викладаються протягом одного семестру – осіннього чи весняного, поділяється лекторами на *два-три змістові модулі*.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквіуму, результату експерименту, що можна оцінити чисельно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Рівень знань здобувачів вищої освіти, здобутих за програмами неформальної освіти (стаття 8 пункт 3 Закону України «Про освіту»), має бути підтверджений відповідними документами (наприклад, вивчення англійської мови – сертифікатами рівня B1 і вище; навчання на курсах BAS (Business Automation Software) – сертифікат САБ (спілки автоматизаторів бізнесу); навчання на курсах

Мережевої академії Cisco– галузевим сертифікатом Cisco; навчання на курсах підготовки оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок – кваліфікаційне свідоцтво та ін.).

Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої лабораторної роботи, теми лекційного чи практичного заняття, змістового модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни, якщо програма неформальної освіти відповідає робочій програмі дисципліни.

Рішення про зарахування знань, здобутих за програмами неформальної освіти, приймає лектор дисципліни спільно із завідувачем кафедри.

Зарахування всього навчального матеріалу дисципліни не звільняє здобувача вищої освіти від складання екзамену з цієї дисципліни.

Після проведення проміжних атестацій з двох змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів) за формулою (1):

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{Дис}}, \quad (1)$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{Дис} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{ЗМ} = \dots = K^{(n)}_{ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ})}{n}. \quad (2)$$

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається здобувачам вищої освіти рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня їх знань з дисципліни.

Максимальна кількість балів (20) надається здобувачу вищої освіти за:

- отримання диплому I-го ступеню переможця студентської наукової конференції навчально-наукового інституту чи факультету (коледжу) з відповідної дисципліни;
- отримання диплому переможця (I, II чи III місце) II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни чи спеціальності (напряму підготовки) у поточному навчальному році;
- отримання диплому (I, II чи III ступеню) переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з відповідної дисципліни у поточному навчальному році;
- авторство (співавторство) у поданій заявці на винахід чи отриманому патенті України з відповідної дисципліни;
- авторство (співавторство) у виданій науковій статті з відповідної дисципліни;
- виготовлення особисто навчального стенду, макету, пристрою, приладу; розробка комп'ютерної програми (за умови, що зазначене використовується в освітньому процесі при викладанні відповідної дисципліни).

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для здобувачів вищої освіти, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Підсумкова атестація включає семестрову та державну атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен (далі – **екзамен**) – це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік (далі – **залік**) – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік – це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми навчальної чи виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України від 27.12.2019 р., протокол № 5 (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371).

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}. \quad (3)$$

11. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни «Управління діяльністю кооперативів».
2. Плани занять.
3. Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо.
4. Електронний навчальний курс «Управління діяльністю кооперативів»:
<https://elearn.nubip.edu.ua/mod/page/view.php?id=230681>
5. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
6. Завдання для самостійної роботи студента.
7. Контрольні завдання до практичних, завдання для іспиту.
8. Методичні рекомендації та розробки викладачів.
9. Інші матеріали.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Бабенко С.Г., Гелей С.Д., Гончарук Я.А. та ін. Історія кооперативного руху: підручник для кооперативних вузів / Укоопспілка, Львівська комерційна академія. Львів: Інститут українознавства НАНУ, 1995. 410 с.
2. Бакай С.С., Пантелеймоненко А.О. Теоретичні основи та прикладні аспекти організації обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів. Полтава: РВВ ПДАА, 2003. 23 с.
3. Гелей С. Д., Пастушенко Р. Я. Теорія та історія кооперації: Підручник. Київ: Знання, 2006. 513 с.
4. Горьовий В. П., Петер М. В. Основи кооперації. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2013. 255 с.
5. Кооперація в агробізнесі: Підручник / Ф. В. Горбонос, Л. А. Янковська, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик, Ж. В. Семенчук, С. Ф. Яців. Львів: Львівський університет бізнесу і права, 2011. 360 с.
6. Основи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації: Навч. Посібник / В. В. Зіновчук, Л. В. Молдаван, В. Б. Моссаковський та ін.; за ред. В. В. Зіновчука. Київ: Вища освіта, 2001. 464 с.
7. Рудік О., Бондарчук В., Гриценко М. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація. Навч. посіб. 190 с. URL: http://nauka-rdatu.at.ua/Doradnictvo/cd_011-MAPFU-Coops-Agrocoops_module_Text-KR.pdf
8. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: методичні рекомендації / Ю.В. Бережна, О.В. Крижанівський, О.В. Шевченко та ін. Вінниця: Вінницька газета, 2009. 196 с.
9. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація: Словник-довідник/ за заг. ред. Р.Я. Корінця, М.П. Гриценка, М.Й. Маліка. Львів : Українські технології, 2010.160 с.
10. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив: практ. посіб. / В.В. Гончаренко, М.П. Гриценко, Ю.П. Воскобійник та ін. / за ред. Гриценка М.П., Корінець Р.Я. URL: https://apk.cg.gov.ua/web_docs/2141/const/docs/%d0%9f%d1%80%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8%d1%87%d0%bd%d0%b8%d0%b9%20%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba.pdf
11. Закон України «Про кооперацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text>
12. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>

Додаткова:

1. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: створення і діяльність / ред. кол.: М.П. Грищенко (відп. ред.) та ін. Київ : Київська обласна аграрна дорадча служба. 2005. 68 с.
2. Укоопспілка. URL: <http://www.coop.com.ua>
3. Державне підприємство «Інформаційно-ресурсний центр». URL: <http://irc.gov.ua>
4. Допоміжні таблиці до бізнес-плану зернового кооперативу. URL: <http://www.zerno.org.ua/download/category/19-obslugovuyucha-kooperatsiya>
5. Макушок О.В. Концепція маркетингу в діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Вісн. Полтав. держ. с.-г. ін-ту. 2001. № 5–6. С. 60–61.
6. Малік М.Й., Федієнко П. М., Орлатий М. К. Інтеграція як фактор підвищення ефективності реформованих сільськогосподарських підприємств. Київ : ІАЕ, 2000. 39 с.
7. Малік М.Й. Розвиток сільськогосподарської кооперації в контексті дії Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність». Збірник доповідей секції «[Сільськогосподарська дорадча діяльність](#)» діяльність: механізм, програми, досвід». 2006. С. 19-24.
8. Грищенко М.П., Малік М.Й., Пулім В.А. [Сільськогосподарська кооперація](#): проблеми, шляхи розв'язання. Економіка АПК. 2007. № 1. С. 51–58.
9. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація: Словник-довідник/ Авторський колектив. Львів : НВФ «Українські технології», 2010. 160 с.
10. Методичні рекомендації з розробки бізнес-плану обслуговуючого кооперативу зі зберігання, доробки та маркетингу зерна. URL: <http://www.zerno.org.ua/download/category/19-obslugovuyucha-kooperatsiya>
11. Положення про організацію сільськогосподарських кооперативів / П.Т. Саблук, М.Й. Малік, В.Я. Месель-Веселяк та ін. Київ : ІАЕ, 1998. 86 с.
12. Посібник по реформуванню сільськогосподарських та переробних підприємств. 2-ге вид. доп. / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.Й. Малік та ін.; за ред. П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка. Київ : ІАЕ, 2000. 660 с.
13. Реформування майнових відносин у підприємствах АПК: практ. посіб. / П.Т. Саблук, Г.М. Підлісецький, М.Й. Малік та ін; за ред. П.Т. Саблука, Г.М. Підлісецького. К.: ІАЕ, 2001. 614 с.
14. Формат типового бізнес-плану зернового кооперативу. URL: <http://www.zerno.org.ua/download/category/19-obslugovuyucha-kooperatsiya>

13. Інформаційні ресурси

1. <http://agroua.net/economics/documents/category-97/doc-110/>
2. <http://buklib.net/books/23653/>
3. <http://uristinfo.net/agropravo/48-оорогрибниј-аграње-право-украјини/875-rozdil-14- pravovij-status-silskogospodarskogo-kooperativu.html>
4. http://apk.cg.gov.ua/web_docs/2141/const/docs/Практичний%20посібник.pdf
5. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Кооператив>
6. http://www.agroinvest.org.ua/files/Resources/Coop_Impact_Rural_Development_June_6_2014.pdf
7. <http://www.heifer.org.ua/heafer/files/doc&rct=j&q=&esrc=s&sa=U&ei=kfVSVaytOYWeywOx9oHIAQ&ved=0CDYQFjAG&sig2=9qqwGbX4SqxС9KNoJ6BJaQ&usg=AFQjCNEIYEwkJCiIyZt6sGMJcWLWJXofEw>
8. Розроблений електронний навчальний курс «Управління діяльністю кооперативів» на навчально-інформаційному порталі НУБіП України: <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/page/view.php?id=230681>